

המועצה הלאומית לשלום הילד

ילדים אומדים גם בלי מילים

כל מה שחשוב שתדעו
על פגיעות מיניות בילדים

מדריך להורים

עורך: ד"ר יצחק קדמן

ילדים לא תמיד אומרים

ילד* הוא אדם שלם ואנושי מרגע לידתו, קטן אמנם, אך מלא חיוניות.

ילד הוא אושר ושמחה וגם תום, אך יש בו גם חולשה ותלות רבה במבוגרים.

ילדים (בנות וגם בנים) הם לפעמים קרבנות של עבירות מין.

פגיעה מינית עלולה לקרות לכל ילד וילדה, בכל הגילאים, בכל מקום.

לרוב, ילדים לא ימהרו לספר על פגיעה מינית בהם.

אולי הם מבולבלים ואינם מבינים מה קורה.

אולי הם מבטיחים לשמור את הסוד תחת איום או פיתוי.

אולי הם חשים אשמה או בושה.

אולי הם חוששים שלא יאמינו להם.

אולי הם חוששים שיאשימו אותם.

ואולי אין להם מילים מתאימות לתאר את מה שקרה.

הידעת כי:

■ פגיעה מינית היא לא רק אונס אלא כל הקשר מיני כמו איום מילולי, חשיפת איברי מין, הפשטה, הצצה, ליטוף, מגע פסי וחדירה. פגיעה מינית היא מעשה אסור והרסני המהווה גם עבירה פלילית חמורה.

■ ברוב המקרים הפגיעה המינית איננה מלווה בהפעלת כוח כנגד הילד: תמימותו וחולשתו של הילד, כמו גם סמכותו של המבוגר, מאפשרים לו לפגוע בילד תוך שהוא מסתפק בפיתויים שונים או באיומים בלי להפעיל כוח.

■ רק לעיתים רחוקות יספר ילד מיוזמתו על פגיעה מינית זאת מכיוון שהוא חושש, מפחד, מאוים, או חש רגשי אשמה.

■ הילד גם יחשוש שמא אם יספר את שקרה לו, לא יאמינו לו.

■ ילד בדרך כלל איננו ממציא או מדמיין שנפגע מינית.

■ הילד אף פעם איננו אשם בפגיעה מינית בו. האחריות למה שאירע היא תמיד אך ורק של הפוגע.

■ מרבית הפוגעים מינית הם גברים אך גם נשים פוגעות מינית בילדים. הפוגעים יכולים להיות בכל גיל ומכל שכבה באוכלוסיה ויכולים להיראות כאנשים רגילים לחלוטין.

■ גם ילדים יכולים לפגוע מינית בילדים.

■ פגיעה מינית בילד יכולה להיעשות על ידי אדם זר לחלוטין, אך ברוב המקרים היא מבוצעת על-ידי מישהו המוכר לילד. במקרה כזה יש סיכוי רב שהפגיעה לא היתה חד פעמית אלא מתמשכת וחוזרת.

■ לא רק בנות נפגעות, גם בנים נפגעים מפגיעות מיניות.

הורים יכולים וצריכים להקשיב גם כשהילד שותק

- אין תחליף לרגישות ולנסיון שלכם כהורים

לרוב, כשילד נפגע, תופיע סדרה של סימפטומים. חשוב לבחון אותם בהתייחס לגיל הילד, אופיו ודפוסי התנהגותו בעבר.

לפעמים תבחינו בשינויים משמעותיים בהרגלי שינה

- התעוררות מוקדמת
- סיוטי לילה
- נדודי שינה
- שינה מוגברת

לפעמים תגלו בעיות בלימודים

- בעיות משמעת
- ירידה בציונים
- חוסר ריכוז
- איחורים והעדרויות

לפעמים תשימו לב להפרעות בהרגלי אכילה

- אובדן תיאבון
- תיאבון מוגבר

לפעמים תחושו בשינויים בקשר עם אנשים

- התבודדות מוגברת
- ניתוק קשרים
- הימנעות מפעילות חברתית
- פחד להישאר לבד או עם אדם מסויים

לפעמים תרגישו בשינוי התנהגות

- עצבנות
- אדישות
- שינויים תכופים במצבי רוח
- ריבוי פחדים
- הסתגרות
- התנהגות מינית או ידע מיני שאינם מתאימים לגיל

לפעמים תראו שינויים במצב ההגייני-בריאותי

- שינויים בלבוש
- תלונות על כאבים
- הזנחה בהגיינה אישית
- גירוי או פציעות באברי מין
- דלקות בדרכי השתן
- הפרשות לא רגילות

*בכל מקום בחוברת בו מוזכר ילד הכוונה כמובן גם לילדה

ומה יקרה לילד?

הילד מוגן על ידי חוק מיוחד -

חוק לתיקון דיני הראיות (הגנת ילדים), התשט"ו-1955

עיקרו של החוק הוא להגן על שלומם של ילדים נפגעי עבירה. החוק קובע שאת החקירה והפעולות הנדרשות להיעשות עקב עבירת מין, בה היה מעורב ילד עד גיל 14, יעשו חוקרי הילדים, אשר אינם אנשי משטרה. מטפלים אלה - עובדים סוציאליים בשרות המבחן לנוער - הוכשרו במיוחד לחקור את הילד בגישה טיפולית, במטרה לסייע לו ולמשפחתו.

■ המשטרה תודיע לחוקר ילדים מיוחד.

■ הילד לא יחקר על ידי איש משטרה. הילד לא יחקר בתחנת משטרה.

■ חוקר הילדים המטפל יגבה עדות מהילד לצורך ההליכים המשפטיים.

■ כדי להגן על שלום הילד, החוק מסמיך את חוקר הילדים המטפל, אם הוא רואה צורך בכך, לאסור את הופעת הילד בבית המשפט והוא יעיד במקומו.

לידיעתכם, המועצה לשלום הילד מפעילה פרויקט המעניק סיוע ומידע ראשוני ותמיכה עבור ילדים נפגעי עבירה ומשפחותיהם וליווי לכל אורך ההליך הפלילי. שירות זה הינו יחיד מסוגו בישראל והוא הוקם על מנת לתת מענה לקשיים הייחודיים של ילדים ובני נוער קורבנות עבירה. השירות ניתן ללא תשלום ותוך שמירה על סודיות מירבית.

מומלץ להתייעץ עם איש מקצוע טיפולי בעל ניסיון בתחום, בכדי לסייע לילד להתמודד עם ההשלכות הרגשיות, ההתנהגותיות והנפשיות של הפגיעה.

החל משנת 2008,

כל ילד שנפגע מעבירת מין, זכאי לקבל מימון לטיפול פסיכולוגי-נפשי. המימון נעשה באמצעות הלשכות לשירותיים חברתיים.

לא פעם, קשה מאוד להבחין אצל הילד בין מצב רוח חולף לבין מצוקה אמיתית, לכן חשוב לא להיבהל ולבחון את הדברים היטב.

ערנות, זהירות ומודעות, חשובות ביותר, אך אין להיגרר לבהלה מיותרת ולמסקנות חפוזות.

אינכם בטוחים? כדאי ואפשר להיוועץ באנשי מקצוע. מומלץ לעשות זאת בשלב הראשוני שלא בנוכחות הילד.

כשאתם בטוחים שילדכם נפגע או כאשר יש לכם חשד רציני לכך, צפוי שתרגישו פגועים, מבוהלים, כואבים וכועסים.

מה לעשות?

■ חשוב לזכור כי התגובה הראשונה של המבוגר משפיעה מאוד על הילד. **בהלה של הורה מעבירה פחד לילד.**

■ רצוי להרגיע את הילד ולהקשיב לו בסבלנות ובשקט.

■ רצוי לעודד את הילד לספר ולהתייחס לרגשותיו אך **לא ללחוץ** ולא להכביד עליו בשאלות.

■ **אין להאשים** את הילד במה שקרה ואין להטיל עליו את האחריות.

■ יש לתת לילד **תחושה של אמון** בדבריו ותחושה שאתם לצידו.

■ יש **לתמוך בילד** לאורך כל ההליך מרגע היוודע דבר הפגיעה בו.

■ **אל תחקרו את ילדכם**, דבר זה עלול להשפיע על החקירה ולשבשה. השאירו זאת לאנשי המקצוע.

ובעיקר, להתלונן ולא להסתיר!

ללא תלונה, יימנע מהילד הסיוע שהוא זקוק לו זכאי לו.

ללא תלונה, לא תהיה חקירה, לא יהיה סיכוי לתפוס את הפוגע.

פוגע שאינו נתפס, עלול לפעול שוב נגד ילדים אחרים.

הגשת תלונה תבהיר לילד שההורים תומכים בו, ותלמד אותו שהחברה מגינה עליו ואוסרת לפגוע בו.

הורים, אל תחכו שזה יקרה. אפשר וצריך להקדים תרופה למכה!

- דעו היכן ילדכם נמצא ועם מי.
- היו הורים מאזינים ומקשיבים. היו קשובים לסימנים, לאיתותים ולשינויים בהתנהגות.
- עודדו את ילדכם לדבר על בעיות באופן פתוח.
- עזרו לילדכם לזהות מצבים של סיכון.
- שוחחו עם ילדכם על אפשרויות של פגיעה מינית והביאו למודעות שלו את קיומן של סכנות.
- למדו את ילדכם לומר "לא" ותמכו בזכותו לסרב להצעות ולמגעים שלא נראים לו, גם מצד אדם מוכר.
- פקחו על הגלישה של ילדכם באינטרנט והדריכו אותו לגבי הסכנות ודרכי הימנעות מצרות.
- אהבו את ילדכם כפי שהוא ותנו לו את הביטחון שהוא זקוק לו כדי להישמר מצרות ומפיתויים מזיקים.
- קראו יחד עם ילדכם ספרי ילדים העוסקים בנושא.
- למדו את ילדכם על זכותו לא לשמור "סוד" ועל זכותו לספר לכם, גם כאשר הבטיח "לא לספר".
- עודדו את ילדכם לשוחח אתכם ולספר לכם על כל פגיעה או נסיון פגיעה בו.

למדו את ילדיכם את עשרת כללי הזהב:

1. אל תלכו עם מבוגר שאינכם מכירים. אל תקבלו ממנו מתנות או מתקנים.
2. אל תסכימו לנסוע עם אדם לא מוכר, ללא הסכמת ההורים.
3. אם מישהו מנסה לקחת אתכם בניגוד לרצונכם - צעקו ונסו לברוח.
4. אם מזמינים אתכם - קבלו את הסכמת ההורים ולכו רק למקומות שההורים מרשים לכם לשחק בהם.
5. אל תתנו שיעו בכך בניגוד לרצונכם. לאף אחד אין זכות לגעת באיבריכם הפרטיים ועליכם לסרב לכך.
6. אם מישהו מנסה לעשות לכם משהו בניגוד לרצונכם ספרו מיד להורים או למבוגר אחר שאתם סומכים עליו.
7. אל תבטיחו למבוגרים לשמור סוד ואם נאלצתם להבטיח בניגוד לרצונכם, מותר לכם להפר הבטחה. אל תהססו לספר מה קרה לכם.
8. אל תתנו למבוגר שאינכם מכירים את כתובתכם ופרטיכם האישיים, גם לא באינטרנט!
9. אל תפגשו ללא אישור ההורים עם חבר שהכרתם באמצעות האינטרנט.
10. סמכו על חושכם - אם משהו נראה לכם לא בסדר שמרו מרחק ואל תהססו לומר לא, גם למישהו מוכר. אם יש לכם ספק - אל תסתכנו, מוטב להיזהר מאשר להצטער.

אתם רוצים להתייעץ? זקוקים לעוד מידע? יש לכם שאלות נוספות?

- המועצה הלאומית לשלום הילד**
אל"י (האגודה להגנת הילד)
פקידי **סעד לחוק הנוער** (טיפול והשגחה)
בלשכות לשירותים חברתיים - ברשויות המקומיות
- מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית** - מוקד ארצי: 1202
- שפ"י** (השירות הפסיכולוגי-יעוצי)
באמצעות היועצות בבתי ספר
- מיט"ל** (המרכז הישראלי לטיפול בפגיעות מיניות בילדים באזור ירושלים)
052-6333372
- 02-6780606
1-800-223-966
- 1800-222-003

- ענבל** - המרכז לטיפול בפגיעות מיניות בילדים
באזור דרום
08-6450701
- בני ציון** - המרכז לטיפול בפגיעות מיניות בילדים
באזור צפון
04-8359300
- קו סיוע לנשים דתיות וחרדיות** - המוקד הארצי: 02-6730002
- המרכז הישראלי לטיפול בטרומה** (אזור ירושלים) 02-6449666
- מרכז נפגעי תקיפה מינית רימונים** (חדרה) 077-5060031
- חוף הגליל** - מרכז לטיפול בילד ובמשפחה
(נהריה, משגב וקריות) 04-9922091
- אחת מאיתנו** - נפגעות תקיפה מינית 09-7492291
- המכון לפסיכותראומה** בבית חולים איכילוב 03-6973733
- המכון לפסיכותראומה** בבית חולים שניידר 03-5317153
- היח' לטיפול בילדים ומשפחות לאחר פגיעה מינית,**
קופ"ח כללית (לא רק לחברי הקופה) 03-6401818

המועצה לשלום הילד היא הגוף הותיק והגדול מסוגו בישראל העוסק במכלול הנושאים של זכויות הילד. ייחודו בפעילות כוללת ומקיפה למענם של כל הילדים בישראל - יהודים וערבים, דתיים וחילוניים, בריאים וחולים, עולים וותיקים, עשירים ועניים. היא עוסקת בכל תחום אפשרי, כולל: חינוך, בריאות, מצוקה, התעללות, משטרה ועבריינות, חקיקה ומשפט, תקשורת וצרכנות ותחומים רבים נוספים.

המועצה פועלת כשדולה וכארגון סינגור, אך במקביל מקיימת גם מרכז משפטי, מרכז מחקר, מרכז חינוך והדרכה ומערכת של פרויקטים חדשניים.

המועצה היא עמותה עצמאית ובלתי תלויה והיא מוכרת כמלכ"ר וכמוסד ציבורי לצורך פטור ממס. המועצה פועלת למענם ובשמם של כל הילדים בישראל.

© כל הזכויות שמורות למועצה לשלום הילד

המועצה הלאומית לשלום הילד
טל: 02-6780606, פקס: 02-6790606
www.children.org.il